

Asia: LVM/1770/03/2016

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi maantielain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esityksestä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan pääosa ELY-keskusten liikennevastuualueiden tehtävistä siirtyvän maakuntien hoidettavaksi. Esitykseen sisältyvissä liitelaeissa toteutetaan tästä johtuvat toimivallan siirrot, erityisesti tienpito, liikennejärjestelmäsuunnittelu sekä julkisen henkilöliikenteen järjestäminen (tie- ja rautatieliikenne, Merenkurkun liikenne sekä lentoliikenteen ostot). Esityksellä siirrettäisiin lisäksi eräitä tehtäviä ELY-keskuksista Liikennevirastoon, ja täsmennettäisiin Liikenteen turvallisuusviraston tehtäviä. Esitykseen sisältyvien palvelujen ja tehtävien järjestämisvastuu siirtyisi maakunnille vuoden 2020 alusta. Myös ehdotetut valtionhallinnon organisaatiomuutokset koskien Valtion lupa- ja valvontaviraston perustamista toteutettaisiin vuoden 2020 alusta. Ehdotettu aikataulu on KEHA-keskuksen näkemyksestä perusteltu myös perustettavien Liikenteen ohjausyksikön ja tehtäviään muuttavan Liikenneviraston osalta, jolloin siirtyvää henkilöstöä kohdellaan samoin periaattein.

KEHA-keskus toteaa, että yleisperusteluissa mainitut vaihtoehdot valtakunnallisten tehtävien järjestämisen osalta valmistelussa olleet valtakunnallisten tehtävien siirtäminen keskitetystä Liikennevirastoon / ohjausyksikköön tai kaikkien tehtävien siirtäminen maakuntiin ovat keskeinen kysymys kaikissa siirtyvissä tehtävissä resurssitehokkuuden, palvelukyvyn ja kustannusten nousun hillinnän näkökulmista. KEHA-keskus hoitaa valtakunnallisena tehtävänä tällä hetkellä yksityisten teiden valtionavustusten maksatuksen sekä tie- ja ratamaan hankinnan korvaukset sekä tilusjärjestelyt. Pirkanmaan ELY-keskus hoitaa keskitettynä tehtävänä asiakaspalvelutehtävien ohella valtionavustushakemusten kirjaamista ja esikäsittelyä. Tehtävät on hoidettu varsin kustannustehokkaasti ja niiden säilyminen keskitettyinä esimerkiksi Liikennevirastossa / liikenteen ohjausyksikössä on kannatettavaa. Tämä edesauttaa järjestelmäylläpitoa ja varmistaa kustannustehokkaat ratkaisut, valtakunnallisesti ohjatun toimintamallin sekä oikeus- ja suoritevarmuuden palvelutuotannossa. Erityisesti voidaan varmistaa asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu. KEHA-keskus toteaa myös, että jo kehitetyt järjestelmäratkaisut, mm. yleinen avustusjärjestelmä, tukevat maakuntien ja virastojen yhteistoimintaa liikenneasioissa.

Tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa ja kunnossapitoa sekä valvontaa koskevan sääntelyn kehittäminen (4, 13, 13 a, 15 o, 33, 100 b §:t)

-

Liikennetehtävien kokonaisuus maakuntauudistuksessa

-

Ratalain muutokset

-

Muut huomiot

Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi maantielain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta mukaan maakunnat hoitaisivat jatkossa tienpidon tehtäviä enintään yhdeksällä tienpitoalueella valtion kanssa tehtävien sopimusten mukaisesti. Liikennevirasto toimisi edelleen tienpitäjänä, ja vastaisi maantieverkon omistajan tehtävistä. Maakunnissa hoidettavien tienpidon tehtävien rahoitus järjestettäisiin erillisrahoituksena. Liikennetehtävien rahoitus jakaantuu maakuntauudistuksessa yleiskatteelliseen rahoitukseen ja erillisrahoitukseen. Käytännössä rahoituksen jaolla annettaisiin tienpitoalueelle rahoituskehys, tienpidon hankintojen valmisteluun. Tienpidon menot olisivat kuitenkin jatkossakin valtion menoja. Menot näkyisivät valtion talousarviossa perusväylänpidon momentilla. Valtion tilinpäätöksessä näkyisi tuotto-kululaskelmassa kaikki juoksevat kulut. Investoinnit aktivoitaisiin taseen varallisuuden lisäykseksi (perusväylänpidon tienpidon menoista noin puolet aktivoidaan taseeseen). Tieinvestoinneista muodostuva varallisuus olisi kokonaan valtion taseessa. Valtion ja maakunnan väliseen sopimukseen perustuviin tienpidon toimeksiantotehtäviin osoitettava erillisrahoitus käsiteltäisiin maakunnassa toimeksiantovarojen ryhmään kuuluvana tapahtumana maakunnan taseessa. Tienpidon menoja ei merkittäisi maakunnan talousarvion käyttötalousosaan eikä investointiosaan. Menot eivät näkyisi maakunnan tuloslaskelmassa toiminnan kuluina eivätkä suoritettut investoinnit varallisuuden kasvuna taseessa.

Edellä oleva esitys on ongelmallinen kirjanpidon ja kirjanpitolain näkökulmasta. Kirjanpitovelvollisen kirjanpidon, tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot (oikea ja riittävä kuva) kirjanpitovelvollisen tuloista, menoista, tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Edellä olevan esityksen mukaan osa tienpitoon liittyvistä tapahtumista näkyisi maakunnan kirjanpidossa ja osa valtion kirjanpidossa. Valtion näkökulmasta on tärkeää, että uudistuksessa turvataan tehokkain tapa hoitaa tuloksellisesti valtion omaisuutta osaaminen säilyttäen ja sitä kehittäen, olemassa olevat ja tulevat synergiat hyödyntäen. Toiminta ja rahoitus tulee kuitenkin järjestää niin, että kunkin kirjanpitovelvollisen tuloista, menoista, tuloksesta ja taloudellisesta asemasta saadaan kirjanpitolain edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot.

Salmenoja Mikko
KEHA-keskus

Vuorinen Taina